

En rostskyddsentreprenörs utmaningar

För att ge en bredare publik insikt i vad som väntar denna bransch, så tänker jag göra en yttlig ”djupdykning” i de frågor som kommer att vara mest aktuella. Man kan ju inte inom branschen bortse ifrån att hela samhället ska genomgå en omställning inom alla tänkbara områden, mot en långsiktig hållbarhet. För oavsett om man tvivlar på orsakerna till klimatförändringar, så kan ju alla inse att klimatet förändrar sig, och att ledande nationer vidtar kraftfulla åtgärder för att mildra desamma genom minskade fossila utsläpp. Att detta är en utmaning för en rostskyddsentreprenör är givet, frågan är hur man kan hantera den? Är ”kortsiktiga” miljövinster nödvändigtvis lika med långsiktig hållbarhet? Kan otillräckligt beprövade metoder och material leda till ett mer frekvent underhåll, som leder till försämrade värden i en livscykelanalys?

Vad gör då rostskyddsentreprenörbranschen för att hantera denna del av de utmaningar man står inför? Och vad har de för synpunkter? För att försäkra mig om att få relevans i dessa frågor har jag bland andra talat med en tredje generationens rostskyddsentreprenörer i form av Peter

Tilder på Allblästring och en av Sveriges mest erfarna kontrollanter Roger Karlsson från Sweco.

De synpunkter på problemställningar jag får när jag gör mina efterforskningar är till exempel att våra kommuner gör olika bedömningar i miljöfrågor. Det gör att det är svårt att hålla en rak linje i anbudsförandet och att vara säker på att man följer rätt föreskrifter. Inom detta område borde kommunerna kunna samordna sina miljöföreskrifter för att säkerställa likvärdighet i alla delar av Sverige.

Att en målad konstruktion måste hålla så länge som möjligt är en självklarhet. Orsaken är att varje ommålning belastar miljön, stör genom buller och andra utsläpp, samt försvårar den användning objektet har, till exempel när man målar om en bro. Men som marknaden utvecklas inom miljöområdet, dyker det upp miljökonstuler, som bedömer olika material ur rena miljöaspekter baserat på innehåll och där kvalitet inte ens är en parameter. För entreprenörerna är detta ett dilemma, då man ofta måste använda obeprövade produkter. Beprövade produkter kan ha någon form av beteckning om negativt

innehåll som gör att man inte kan använda dem. Samtidigt förväntas entreprenören lämna garantier på utfört arbete med produkter som inte har tillräcklig kvalitetsdokumentation eller tillräckligt med referensobjekt. Beställare som via sina miljökonstuler kräver viss miljöklassning av produkter och metoder, tar inget eller litet ansvar för kvaliteten.

Deponi efter förbehandling är en stor kostnad och miljöbelastning i samband med rostskyddsentreprenad, men också en härva av olika avgifter i olika delar av landet, samt ingen eller liten skillnad i kostnad oavsett deponiinnehåll. Här måste det till en samordning nationellt och en realistisk syn på vad som ska deponeras.

Användandet av el inom transport och drift av kompressorer och andra maskiner utvecklas mycket snabbt, så det gäller att det finns tillräcklig kapacitet av fossilfri el längs våra vägar och där arbeten ska utföras, eller el över huvud taget! Hur får man tillgång till fossilfri el på en bro i Norrlands inland? Miljö är inget man kan sälja, om inte köparen är villig att betala merkostnaderna, något man borde tänka på inom offentlig upphandling.

Det finns självklart hur mycket som helst att säga inom hållbarhetsområdet, och det kommer att vara en av de största utmaningarna. Men i en tuff bransch som rostskyddsmålning och industriell lackering är det utan tvivel ett problem med en stor brist på välutbildad och specialutbildad arbetskraft. Framtiden i denna aspekt ser dock något ljusare ut på grund av flera olika initiativ inom kompetensutveckling. Göteborgs- och Stockholmsbaserade Ytskyddsakademien genomför sedan drygt ett år korta och halvlånga utbildningar via distans och fysiskt och har betytt mycket för många företag, särskilt under pandemitiden. Frosio Inspektörsutbildning via KIWA är ett jätteflytt för entreprenörer, kontrollanter och beställare. Att en så viktig bransch som rostskyddsbranschen i allt högre grad besitter likvärdiga baskunskaper inom området är ett måste för att klara

såväl kvalitets- som hållbarhetsmål utan alltför höga kostnadsökningar. Högre krav i alla avseenden kräver högre kompetens i alla led i branschen. Det finns idag korta och lite längre utbildningar inom området, som till exempel utbildning till Ytbehandlingsspecialist arrangerad av Yrkesakademien, Yrkehögskolan, som uppskattas av många deltagare och företag. Även Lernia jobbar med att ta fram nya Yrkehögskoleutbildningar inom området.

Detta är några av de kommentarer som inkommit inom området kompetensutveckling och rekrytering, men den kanske största utmaningen är nog ändå att få unga människor att söka sig till branschen, och då måste branschen höja statusen genom just ökade kompetenskrav. Våra politiker börjar i allt högre grad prioritera utbildningar till yrkesområden där det råder en faktisk arbetskraftsbrist, för alla kan ju inte

bli läkare och jurister. Minns ett samtal jag hade med en New-York bo; ”i New York är det lättare att få tag på en ögonläkare än en bra hantverkare”. Tänkvärt!

Finländare och polacker är sedan länge väl representerade inom det ”tunga” rostskyddet i Sverige, vilket ju är ett bevis på att det är och har varit svårt att rekrytera svensk ungdom till detta område. Med högre kompetenskrav och ökad status, kan man kanske se en bättre möjlighet att rekrytera till denna bransch.

Mot bakgrund av ökade kompetenskrav, ökat fokus på hållbarhet och förväntningar om höjd kvalitet på målade objekt, hur ser det ut i branschen när det gäller just kvaliteten?

Att kvaliteten varierar vittnar flera kända objekt om. Kommentarer från erfarna kontrollanter är att fler och fler objekt köps in från utlandet, färdigmålade, och endast bättringsmålas i Sverige. När objekten väl har anlänt till Sverige, med fel och brister så är ibland intresset att ge teknisk service gentemot kontrollanter och entreprenörer, från använt färgfabrikat, ganska svalt då man inte sålt färgen i Sverige. Kvaliteten på dessa objekt är genomgående sämre än objekt som målas i Sverige. Ett exempel från utlandet är när kontrollen utförs enligt svensk praxis på svenska objekt, att en del av entreprenörer i vissa lågprisländer inte anser att de behöver följa svenska standarder. Förbehandlingen är normalt den dyraste delen i en rostskyddsmålning, och det är här det kan sparas pengar för den som har räknat lågt. Som alla i denna bransch har lärt sig från första dagen, så är inget färgsystem bättre än den förbehandling som har utförts.

Så frågan är om vi i Sverige kommer att kunna leva upp till alla hållbarhets-, kvalitets- och kompetensmål med risken att följden blir att de svenska entreprenörerna får det ännu svårare att hävda sig i konkurrensen från den fria marknaden? Eller finns det hopp om att beställarna kommer att välja de företag som klarar alla krav som ställs? Att tvingas måla om en bro, ett vindkraftverk, en pappersmaskin eller en megatransformator, åter alla gånger upp den kortsiktiga vinsten i att köpa produkter till ett lägre pris men med bristfälligt rostskydd.

TEXT: KURT FREDRIKSON, SEAPEN CONSULTING
FOTO: ROGER KARLSSON, SWECO

Ommålning av gångbro. När det görs fel i nyproduktion och ska åtgärdas på plats så fördyras objekten katastrofalt, då man i tätortsmiljö måste täcka in objekten.

I samband med Ytskyddsdagarna den 26–27 april i år, kommer det att finnas tillfälle att lyssna på dessa frågor i en paneldebatt där artikelförfattaren kommer att vara moderator i ett liknande ämne som i rubriken till denna artikel. Läs mer på ytskydd.com.